

Vedlegg til tildelingsbrevet – nærmere retningslinjer, krav til rapportering og oversikt over fullmakter

1 Nærmere retningslinjer for disponering av bevilgninger

De bevilgninger som blir stilt til rådighet, skal disponeres i samsvar med økonomiregelverket i staten og de forutsetningene som er lagt til grunn i budsjettproposisjonen, budsjettinnstillingen og Stortingets vedtak. Nærings- og handelsdepartementet understreker at etaten har ansvar for å planlegge virksomheten i 2008 slik at gitte bevilgninger strekker til for hele budsjetterminen.

Vi minner om at departementet og Riksrevisjonen kan iverksette nærmere kontroll med at statsmidler som ytes, nyttes etter forutsetningene.

Det legges opp til en fortsatt restriktiv praksis med hensyn til omfang av tilleggsbevilgninger/overskridelsessamtykke, noe som fordrer god budsjettdisiplin og økonomistyring. Det påhviler etaten en klar og selvstendig forpliktelse til å holde forbruket på den enkelte budsjettpost innenfor rammen av vedtatt budsjett. Bevilgningsøkninger kan derfor normalt ikke påregnes. Unntak fra denne hovedregelen vil gjelde:

- når det sammen med forslag om tilleggsbevilgningen fremmes forslag om tilsvarende bevilgningsreduksjon under annen budsjettpost eller -kapittel
- når forslaget om tilleggsbevilgning er begrunnet med minst tilsvarende økning i inntekter som er knyttet til utgiftene

Departementet ber om å bli varslet omgående dersom ikke etatens egne tiltak er tilstrekkelige for å begrense utgiftene i forhold til gitt bevilgning. Vi ber også om at eventuelt klarlagt mindreforbruk rapporteres til departementet.

Oppstår det i løpet av vårsesjonen behov for bevilgningsendringer, må dette meddeles departementet senest innen **7. mars 2008**. Tilsvarende frist for høstsesjonen er innen **15. august 2008**.

2 Budsjettmessige og administrative fullmakter

2.1 Budsjettmessige fullmakter

Stortinget vedtok i 2005 et nytt bevilgningsreglement, og med ikrafttredelse fra 2006. Bevilgningsreglementet har flere bestemmelser som gir Kongen fullmakt til å fastsette unntak fra de hovedprinsipper som reglementet er basert på. Finansdepartementet har i rundskriv R-110/2005 av 5. desember 2005 fastsatt departementenes fullmakter til å gjøre unntak fra enkelte av bevilgningsreglementets hovedprinsipper. I mars 2006 ga Finansdepartementet også ut en ajourført Veileder i statlig budsjettarbeid, med nærmere kommentarer til det nye reglementet. Bevilgningsreglementet, rundskrivet og veilederen er lagt ut på Finansdepartementets nettsider.

I henhold til rundskriv R-110/2005 kan departementene videre delegere fullmaktene til å gjøre unntak fra bevilgningsreglementet til sine underliggende virksomheter. Nærings- og handelsdepartementet videre delegerer med dette følgende fullmakter til etaten:

- fullmakt til nettobudsjettering ved utskifting av utstyr
- fullmakt til å inngå leieavtaler og avtaler om kjøp av tjenester utover budsjettåret
- fullmakt til å overskride driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter, jf. tabellen under
- fullmakt til å overskride driftsbevilgninger til investeringsformål mot tilsvarende innsparinger i de neste tre budsjettår

Departementet understreker at de videre delegerte fullmaktene skal nyttes i overensstemmelse med begrensningene og forutsetningene som går fram av rundskrivet. Det tas forbehold om at samtykket ellers kan trekkes tilbake.

For følgende kapitler gis særskilte fullmakter til å overskride driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter under spesifiserte inntektsposter:

Overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 907 postene 01 og 22	kap. 3907 postene 01 og 03

De særskilte merinntektsfullmaktene knyttet til post 01 i tabellen over tilsidesetter den generelle fullmakten til å overskride driftsbevilgningen med inntil 2 pst. mot tilsvarende merinntekter. Etaten har anledning til å søke departementet om å øke rammen for en merinntektsfullmakt i løpet av budsjettåret dersom det skulle vise seg nødvendig.

Etaten har også fullmakt til å overskride tildelt lønnsbevilgning under post 01 uten at det er nødvendig å innhente samtykke når det foreligger ordninger hvor merutgifter refunderes av andre statsinstitusjoner. Eksempler på dette er refusjoner av arbeidsmarkedstiltak, fødsels- og adopsjonspenger, sykepenger, merutgifter til lærlinger og tilretteleggingstilskudd for personale som går på aktiv sykemelding. Det legges til grunn at refusjonene inntektsføres i henhold til pkt. 3 i Finansdepartementets rundskriv R-101/2005 av 21. desember 2005.

Det bes om særskilt rapportering om utnyttelse av hver enkelt fullmakt i forklaringene til statsregnskapet.

2.2 Administrative fullmakter

Det vises til følgende:

- NHDs brev av 30.11.06 om stadfesting og ikrafttredelse av Sjøfartsdirektoratets reviderte personalreglement.
- NHDs brev av 16.09.99 om delegering av fullmakt i forbindelse med flyttegodtgjørelse.
- NHDs brev av 07.04.99 om innvilgelse av alminnelig samtykke til bruk av egen bil på tjenestereise.
- NHDs brev av 27.02.01 om delegering av fullmakt i forbindelse med beordringsgodtgjørelse.

- NHDs brev av 11.07.01 om delegering av fullmakt i forbindelse med erstatning for tapt arbeidsinntekt ved deltakelse i utvalg og råd m.m.
- NHDs brev av 30.01.02 om delegering av fullmakt i forbindelse med erstatning ved skade på eller tap av private eiendeler i forbindelse med tjenesten.
- NHDs brev av 06.06.02 om delegering av fullmakt vedrørende kompensasjon for arbeids- og reisetid for tjenestereiser i utlandet.
- NHDs brev av 10.03.05 om delegering av administrative bestemmelser i forbindelse med teletjenester, flytting til utlandet, oppholdsgodtgjøring mv. til deltakere ved kortvarige kurs, konferanser mv. og ansvar og garanti for statens oppkrevdere og regnskapsførere.

Kjønnsfordeling i lederstillinger

Det er fortsatt en målsetting om minimum 40 pst. representasjon av begge kjønn i lederstillinger. Vi ber etaten legge forholdene til rette for dette ved rekruttering til slike stillinger.

3 Risikostyring og internkontroll

3.1 Generelt

En god mål- og resultatstyring forutsetter at virksomhetsledelsen kjenner og aktivt håndterer de utfordringer eller usikkerheter som kan påvirke måloppnåelsen negativt.

Økonomiregelverket krever at alle virksomheter skal etablere intern kontroll tilpasset risiko og vesentlighet, jf. pkt. 2.4 i Bestemmelsene til Reglementet for økonomistyring i staten.

Kravene forutsetter at den interne kontrollen skal være innebygd i virksomhetens interne styring, og formålet er å øke sannsynligheten for måloppnåelse ved at risikoen identifiseres og at risikoreduserende tiltak blir gjennomført. De følgende kategorier mål som virksomheten skal oppfylle er:

- mål og resultatkrav i tildelingsbrevet
- pålitelig regnskapsrapportering og økonomiforvaltning
- ivaretagelse av sikkerhet og beredskap
- overholdelse av lover og regler

Departementet understreker at det er virksomhetsleders ansvar for å påse at den interne kontrollen er tilpasset risiko og vesentlighet, omfatter ovennevnte strekpunkter og at den fungerer på en tilfredsstillende måte.

Det er viktig at etatens system for intern kontroll er *helhetlig*, jf. strekpunktene ovenfor. Gjennom oppfølging av Riksrevisjonens gjennomgang av enkelte etaters anskaffelsesvirksomhet i 2006, ble det avdekket at flere etater ikke hadde tilfredsstillende intern kontroll på dette området, og dermed ikke overholdt lov og forskrift om offentlige anskaffelser.

Departementet forutsetter at virksomheten foretar risikovurderinger i alle viktige styringsprosesser. Vesentlige endringer i risikobildet må meddeles departementet.

3.2 Nærmere om sikkerhet og beredskap

Det overordnede målet er at etaten skal kunne fungere mest mulig normalt selv om uforutsette hendelser skulle inntreffe. Som et ledd i internkontrollen har departementet derfor forutsatt at etaten har utarbeidet en krise-/beredskapsplan, som oppdateres og øves ved behov. Krise-/beredskapsplanen bør bygge på en risiko- og sårbarhetsvurdering av intern drift tilpasset etatens egenart.

Departementet ber etaten oppdatere sine krise-/beredskapsplaner og at det blir gjennomført en enkel krisehåndteringsøvelse ut fra et realistisk scenario i løpet av 2008.

Samlet rapportering om status på området bes tatt inn i den ordinære rapporteringen til departementet. Departementet legger opp til en nærmere dialog med den enkelte etat i løpet av 2008.

4 **Andre føringer**

4.1 Grønn stat

Det er forutsatt at alle statlige etater har innført miljøledelse som en integrert del av etatens styringssystemer. Miljøledelse er en dynamisk og kontinuerlig prosess. Det skal foretas en årlig revisjon av miljøledelsesarbeidet hvor det legges til rette for kontinuerlige forbedringer. På www.gronnstat.no er det samlet veiledninger, verktøy og relevante eksempler i forbindelse med innføring av miljøledelse. Etater med betydelige miljøutfordringer oppfordres til å innføre tredjepartssertifiserte miljøledelsessystemer. Status for arbeidet på miljøområdet skal omtales i årsrapporten for 2008.

4.2 Miljø- og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser

Regjeringen la sommeren 2007 fram en handlingsplan for miljø- og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser. Planen inneholder en egen miljøpolitikk for statlige innkjøp hvor det stilles konkrete krav til innkjøp av prioriterte produktgrupper, jf. Handlingsplan 2007- 2010 T-1467 B Miljø - og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser. Den enkelte statlige virksomhet må sørge for å følge opp miljøpolitikken og den skal inngå i det interne styringssystemet til den enkelte virksomhet. Etaten bes om å tilpasse handlingsplanens bestemmelser i virksomhetens styringssystemer, som f. eks. retningslinjer for anskaffelser.

4.3 Etiske retningslinjer og retningslinjer for varsling

Regjeringen legger stor vekt på at de etiske retningslinjer i statlig virksomhet er implementert i etatene på en slik måte at man får en løpende systematisk vurdering av etiske problemstillinger knyttet til den enkelte virksomhet. Med mindre annet er avtalt forutsettes det at etatene har gjennomført sine tiltak for å implementere de etiske retningslinjene i løpet av 2007. Departementet forutsetter at etatene viderefører fokuset på etiske problemstillinger i 2008.

I forbindelse med de nye reglene i arbeidsmiljøloven som pålegger arbeidsgiver å utarbeide rutiner eller sette i verk andre tiltak som legger forholdene til rette for intern varsling, har Fornyings- og administrasjonsdepartementet (FAD) utarbeidet

retningslinjer for utarbeidelse av lokale varslingsrutiner i staten. Retningslinjene er tilgjengelig på FADs internettsider på www.regjeringen.no.

Som det fremgår av FADs internettside, forutsettes det at den enkelte statlige etat utarbeider egne rutiner for varsling, basert på virksomhetens behov og egenart. NHD forutsetter at slik implementering av varslingsrutinene er gjennomført i løpet av 1. halvår 2008.

4.4 Redegjørelse om likestilling

I forbindelse med revidering av Likestillingsloven er det innført en aktivitets- og redegjøringsplikt som bl. a. innebærer at statlige virksomheter skal redegjøre for likestilling i sine årsrapporter, jf. NHDs brev av 24.02.03. I tillegg skal departementet rapportere om likestilling i St.prp. nr. 1 for sin sektor.

Følgende forhold må normalt fremgå for å gi en tilstrekkelig redegjørelse, jf. Likestillingsombudets brev av 10.11.2003:

1. Situasjonsbeskrivelse som inkludere oversikt over:

- Kjønnfordeling på ansatte i virksomheten og eventuelt på avdelingsnivå
- Gjennomsnittslønn for kvinner og menn, eventuelt lønn i kvinnedominerte stillinger kontra mannsdominerte og kjønnfordeling blant de høyest og lavest lønte
- Kjønnfordeling på nyansatte og på internt avansement, eventuelt på ulike stillingskategorier
- Kjønnsdelt statistikk på heltids- og deltidsansatte, eventuelt på overtid, videreutdanning og annen kompetanseheving, permisjoner og sykefravær

2. Beskrivelse av virksomhetens likestillingsaktiviteter

3. Redegjørelse for planlagte tiltak, f. eks. på bakgrunn av forhold som er avdekket i situasjonsbeskrivelsen.

4.5 Rekruttering av personer med innvandrerbakgrunn

Regjeringen har besluttet at alle statlige virksomheter skal sette mål og utarbeide planer for å øke rekrutteringen av personer med innvandrerbakgrunn¹. I årsrapporten for 2008 skal det rapporteres på:

- Antall og andel (i prosent) ansatte (faste og midlertidige stillinger) med innvandrerbakgrunn i virksomheten pr. 1. januar 2008.
- Hvilket mål virksomheten satte for rekruttering av personer med innvandrerbakgrunn i 2008.
- Antall og andel ansatte med innvandrerbakgrunn pr. 1. januar 2009.

Departementet ber om at det rapporteres tilsvarende i årsrapporten for 2007, dvs. at det rapporteres på antall og andel personer med innvandrerbakgrunn i virksomheten pr. 01.01.2007, hvilket mål etaten satte for rekruttering av innvandrere i 2007, samt antall og andel ansatte med innvandrerbakgrunn pr. 01.01.2008.

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (www.imdi.no) kan gi råd og veiledning til det videre arbeidet med å rekruttere flere innvandrere, herunder skjema for å kartlegge antall ansatte med innvandrerbakgrunn.

¹Personer med innvandrerbakgrunn omfatter

- personer som selv har innvandret til Norge og som har to foreldre født i utlandet (førstegenerasjonsinnvandrere)
- personer som er født i Norge av to foreldre født i utlandet (etterkommere)

4.6 Oppfølging av IA-avtalen

Regjeringen har besluttet at departementene med underliggende etater skal omtale planlagte og gjennomførte tiltak samt resultatutviklingen i forhold til egne måltall i forbindelse med IA-avtalen (reducere sykefraværet, beholde og rekruttere personer med redusert funksjonsevne og øke den reelle pensjonsalder). Redegjørelsen tas inn i årsrapporten. I tillegg skal departementet omtale gjennomførte tiltak og resultatrapporteringen i St.prp. nr. 1 for sin sektor.

Departementet ber om at det rapporteres tilsvarende i årsrapporten 2007.

4.7 Kommunikasjonsarbeid

Nærings- og handelsdepartementet og tilliggende virksomheter skal på sine områder legge vekt på å formidle betydningen av økt verdiskaping for å sikre velferdssamfunnet fremover. Dette gjelder informasjon om tilgjengelige virkemidler, tjenester og oppnådde resultater i arbeidet med å bidra til at Norge blir et godt land å drive næringsvirksomhet i.

Etaten skal ha utarbeidet en kommunikasjonsplan, jf. omtale i vedlegget til tildelingsbrev for 2007. Aktivitetene i planen skal bidra til at helheten i næringspolitikken, virkemidlene og resultatene kommer tydelig fram. Det skal være løpende kontakt mellom informasjonssjefene i virksomhetene og Nærings- og handelsdepartementet. Ikke minst er dette viktig med tanke på at det er virksomhetene som omsetter næringspolitikken i praksis og at NHD og politisk ledelse får informasjon om og anledning til å synliggjøre resultatene av virksomhetenes arbeid. Å kommunisere betydningen av økt verdiskaping gjennom eksempler og illustrasjoner, er god kommunikasjon.

Kommunikasjonsplanen skal omfatte følgende elementer:

- Etatens egen kommunikasjonsvirksomhet, det vil si kontakt mot kunder/brukere og synliggjøring av virksomhetens tjenester, herunder informasjonsmateriell og brukeroppfølging.
- Kommunikasjonsvirksomhet på web med fokus på innhold, struktur og brukervennlighet.
- Kommunikasjonsvirksomhet i samarbeid med andre etater bl. a. for å synliggjøre helheten i tilbudet av tjenester og virkemidler overfor næringslivet.

- Kommunikasjonsvirksomhet for å synliggjøre virksomhetens arbeid og resultater av dette i media.

Kommunikasjonsplanen skal omfatte aktiviteter og konkrete mål for hvert av de nevnte punktene som rapporteres på halvårsmøtene med departementet.

Kommunikasjonsvirksomheten skal også omtales i virksomhetens årsrapport.

Ved utarbeidelsen/revisjon av kommunikasjonsplanen skal følgende dokumenter også legges til grunn:

- [Statens informasjonspolitikk](http://odin.dep.no/filarkiv/295984/AAD_info.politikk_orig.pdf)
<http://odin.dep.no/filarkiv/295984/AAD_info.politikk_orig.pdf> (lenke)
- Kommunikasjonsplattform for NHD. Denne plattformen utarbeides i fellesskap mellom NHD og tilliggende virksomheter, og skal ferdigstilles i løpet av første kvartal 2008.

5 Budsjett- og resultatrapportering

Det er et generelt krav at departementet gjennom styringsdialogen skal være orientert om resultater knyttet til mål og resultatkrav i tildelingsbrevet. Dersom det i løpet av året avdekkes vesentlig risiko for at målene i tildelingsbrevet ikke kan nås, skal dette tas opp med departementet omgående. På etatsmøter og i resultatrapporter skal det også orienteres om evt. endringer i risikobildet som kan medføre problemer i forhold til måloppnåelsen.

5.1 Årsrapport

Departementet ber om at etaten utarbeider en årsrapport for virksomheten i 2008.

- Rapporten skal gi en strukturert oversikt over viktige sider ved virksomheten i 2008, bl.a. med angivelse og vurdering av oppnådde resultater i forhold til hovedmål, styringsparametere og resultatkrav i tildelingsbrevet. Rapporten bør følge tildelingsbrevets struktur.
- Regnskapet skal ha en egen omtale, hvor bevilgning og regnskap på postnivå presenteres og avvikene kort kommenteres.
- Rapportering i forhold til krav omtalt under pkt. 3 og 4.

Ett eksemplar av årsrapporten skal sendes departementet elektronisk til postmottak@nhd.dep.no innen 12. februar 2009.

5.2 Annen rapportering

Det skal avholdes to kontaktmøter i tillegg til halvårlig og årlig etatsmøte for fortløpende å kunne vurdere spørsmål knyttet til Sjøfartsdirektoratets rekrutterings- og kompetansesituasjon. Tidspunkt for kontaktmøtene vil bli fastsatt senere i samråd med direktoratet.